

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

AFRIKAANS HUISTAAL V1

NOVEMBER 2022

NASIENRIGLYNE

PUNTE: 70

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**Nasien van die leesbegrip:**

- Die fokus is op die begrip van die leesteks. Spel- en taalfoute word nie nagesien nie tensy dit die begrip/verstaan van die teks beïnvloed. (Taal- en spelfoute moet wel aangetoon word.)
- Vir **oop vrae** word geen punte toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE. Die rede/motivering moet oorweeg word.
- Vrae wat aanhalings uit die leesstuk verg, word **nie gepeenaliseer** indien die aanhalingstekens ontbreek **nie**.
- Waar eenwoordantwoorde gevra word en die kandidaat 'n volsin gee, is dit korrek **mits** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer twee of drie feite/punte vereis word en die kandidaat gee 'n hele reeks, word **slegs** die eerste twee of drie feite/punte nagesien.
- Indien die kandidaat woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word die vreemde woorde geïgnoreer. Indien die antwoord sonder die vreemde woorde sinvol is, word die kandidaat nie gepeenaliseer nie. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, word dit aanvaar.

Aanvaar dialektiese variasies.

VRAAG 1 (Sien binne konteks na; sien betekenis na, nie woorde/taalgebruik nie.)		
Vraag	Antwoord	Punt
1.1.1	'n orgaan/lewe ✓	1
1.1.2	Dit impliseer dat nie alle organe geskenk kan word nie./dat daar uitsonderings is. ✓ EN "milt" "dikderm" "behalwe" ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan. Die twee antwoorde moet onafhanklik van mekaar nagesien word.</i>	1 2
1.2	Verwydering ✓ Vervoer ✓ Bewaring ✓ Oorplanting ✓ <i>Die kandidaat bied VIER antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	4
1.3.1	Ja 'n Nier kan nie weer teruggroei nie, terwyl die skenker se liggaam weer beenmurg kan vervaardig./Slegs beenmurg kan teruggroei./ Die skenker van 'n nier moet leefstylaanpassings maak, terwyl die beenmurgskenkers hoogstens ongemak ervaar./Indien 'n nier geskenk word, moet meer opofferings soos leefstylaanpassings gemaak word. ✓ <i>Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie. Die kandidaat moet na BEIDE kante van die vraag vir EEN punt verwys, behalwe wanneer die ander kant geïmpliceer word.</i>	1

1.3.2	'n Mens kan verstaan as sekere mense nie hul niere wil skenk aan iemand anders wat as gevolg van 'n swak leefstyl 'n nieroorplanting moet kry nie./Daar is wel mense wat wag vir niere wie se swak leefstyl die oorsaak van hulle siekte is./In die teks staan dat nierversaking hoofsaaklik die gevolg is van swak leefstylgewoontes. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i> <i>Die klem moet val op 'n onverantwoordelike leefstyl wat die nierversaking veroorsaak.</i>	1
1.4	(In 1967 het prof. Christiaan Barnard en sy span) die <u>eerste</u> hartoorplanting (in die Groote Schuur Hospitaal) gedoen./ Die wêreld se <u>eerste</u> nieroorplanting tussen MIV-positiewe pasiënte is (in 2008 deur prof. Elmi Muller in dieselfde hospitaal) gedoen./ (In 2017 het die WDGMC-span) <u>suksesvol</u> 'n lewendeskenkeroorplanting van 'n MIV-positiewe ma na haar MIV-negatiewe kind gedoen. ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	2
1.5	Dit is gepas/effektief, want die insluiting van die woord beklemtoon/dui aan/dra by tot die gedagte dat dit 'n uitsonderlike prestasie is (dat die MI-virus nie van die skenker na die ontvanger oorgedra is nie)./dat dit 'n prestasie is waarvan kennis geneem moet word./dit 'n prestasie is dat die MIV-virus nie oorgedra is nie. ✓	1
1.6	" ... nie naastenby genoeg skenkers vir die baie mense wat op uitkoms wag nie." ✓ <i>Die kandidaat kan die antwoord in sy/haar eie woorde aanbied.</i> Daar is slegs 1,4 skenkers per miljoen desperate pasiënte./Ons het een van die laagste orgaanskenkingsyfers ter wêreld./ Slegs 500 tot 700 mense word jaarliks gehelp./Elke jaar wag 4 000 tot 5 000 mense op organe./Paragraaf 9 dui aan hoeveel pasiënte oorplantings nodig het./hoe min werklik gehelp word. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n antwoord vir EEN punt elk.</i> <i>Die twee antwoorde word onafhanklik van mekaar nagesien.</i>	1
1.7	Die wanpersepsie dat dit teen hulle geloof is, word verkeerd bewys, omdat die meeste gelowe nie teen orgaanskenking gekant is nie. ✓ Die vrees dat dit die begrafnis gaan vertraag, word uit die weg geruim deur die feit dat die oorplanting binne 12 uur na die dood afgehandel word. ✓ Daar is 'n wanpersepsie dat die liggame disrespekvol hanteer/vermink word, maar die organe word met groot ontsag verwyder./hanteer./voordat die dokters begin, buig die hele span hulle hoofde. ✓ <i>Die kandidaat bied DRIE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.</i> <i>Die kandidaat moet telkens na BEIDE die wanpersepsie en die weerspreking daarvan vir EEN punt verwys.</i>	3
1.8	'n Mens sou verwag dat gesonde organe moet voortleef, maar in paragraaf 10 word die werklikheid genoem dat organe verlore gaan./'n Mens sou verwag dat baie mense hul organe sou skenk, maar die werklikheid volgens paragraaf 10 is dat mense huiwerig is om as skenkers op te tree. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i> <i>Die kandidaat bied albei kante van die ironie vir EEN punt aan.</i>	1

1.9	"geskenk"/"orgaan"/"onbaatsugtige"/"altruïsme" ✓ EN Die teenstrydigheid lê daarin dat iemand wat dood is, 'n erflating agterlaat vir 'n ander mens sodat hy/sy kan lewe./"Nalatenskap" dui op iets wat iemand anders erf wanneer iemand sterf; hier bring dit "lewe" vir iemand anders (wat sterwend is). ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoorde vir EEN punt aan. Die kandidaat moet die vraag binne konteks beantwoord.</i>	1 1
1.10	Ja Paragraaf 13 noem dat geen gesonde orgaan in die grond moet ingaan of veras word nie en dit sluit aan by paragraaf 3 waarin daar verwys word na die (nadoodse) skenking van organe./ Paragraaf 13 noem dit "altruïsme"/onselfsugtigheid as jy jou organe skenk, terwyl paragraaf 3 na (lewende) skenkings/skenking van (nielewensbelangrike) organe verwys, wat 'n daad van onselfsugtigheid is./ Paragraaf 13 verwys na die gesonde orgaan, dit wil sê die lewende orgaan en paragraaf 3 verwys na lewende/nadoodse skenkings. ✓ Paragraaf 14 fokus op 'n nalatenskap wat lewe moontlik maak – paragraaf 3 noem verskeie maniere/organe/skenkings vir so 'n nalatenskap./verwys na nadoodse skenkings, dit wil sê 'n nalatenskap, wat lewe moontlik maak. ✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan. Die kandidaat kan nie 'n NEE-antwoord aanbied nie.</i>	1 1
1.11	Die een woord dui aan dat iemand wat sterwend is, weer lewe gegun word./Die enkele woord vat die hele boodskap van orgaanskenking saam./sinspeel op die skep van lewe wat weer 'n keer plaasvind. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
1.12	Tyd: Die uurglas wat uitloop, sluit aan by die ontvanger/skenker wie se tyd (sonder organe) minder word./ Die uurglas van die onderste persoon wat die organe ontvang, raak vol./kans op lewe raak groter./ Sand/organe: In plaas van sand/sout wat van bo af uitloop, word die organe funksioneel gebruik om aan te toon dat dit van een persoon na 'n ander vloei./word die dringendheid van orgaanskenking beklemtoon./ Glas: Die glas waarvan die uurglas gemaak is, toon dat die liggaam breekbaar/broos/verganklik is./ Mensfiguur: Die uurglas bo-op die ander uurglas is 'n effektiewe metafoor vir 'n mensfiguur – ongeag ras./geslag./ Son/Lewe: Die uurglas voor die wit kol skep die indruk van lig/son/lewe wat deurbreek. Interafhanklikheid: Die twee dele van die uurglas dui op afhanklikheid./is deel van mekaar./Orgaanskenkers help ander wat 'n orgaan nodig het. ✓✓✓ <i>Die kandidaat bied DRIE soortgelyke antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	3

AFDELING B: OPSOMMING**VRAAG 2****Nasien van die opsomming**

- Die nasien van die opsomming word baseer op die insluiting van die relevante feite in die teks wat met die vraag ooreenstem.
- Opskrif/titel: Daar word nie van kandidate verwag om die leesstuk van 'n opskrif/titel te voorsien nie.
- Kandidate moet die opsomming in hul eie sinne, in enige volgorde skryf.
- Slegs eienskappe wat in volsinne aangebied word, verdien punte.
- Rofwerk/bepanning moet duidelik aangedui word. Indien dit nie die geval is nie, word die eerste opsomming nagesien.
- Kandidate moet die korrekte getal woorde aandui.
- Punte word soos volg toegeken:
 - 7 punte vir 7 feite (1 punt vir elke feit)
 - 3 punte vir taal
 - Totaal 10
- **Verspreiding van punte vir taal wanneer die kandidaat nie woordeliks aangehaal het nie:**
 - 1–3 feite korrek: ken 1 punt toe
 - 4–5 feite korrek: ken 2 punte toe
 - 6–7 feite korrek: ken 3 punte toe
- **Verspreiding van punte vir taal wanneer kandidaat woordeliks aangehaal het.**
 - 6–7 direkte aanhalings: ken geen punte vir taal toe nie
 - 4–5 direkte aanhalings: ken maksimum 1 punt vir taal toe
 - 2–3 direkte aanhalings: ken maksimum 2 punte vir taal toe

LET WEL:

- Tel van woorde:
 - Nasieners moet die aantal woorde wat gebruik is, tel.
 - Geen punte word afgetrek as die kandidaat nie die getal woorde aangedui het nie of as die getal woorde wat gebruik is, verkeerd aangedui is.
 - As die getal woorde oorskry is, lees tot by die laaste sin waarin die getal woorde oorskry word en ignoreer die res van die opsomming.

MOONTLIKE PARAGRAAF

Voornemende werksoekers moet leergierig wees én by veranderings kan aanpas. Hulle moet deeglik navorsing kan doen om presies te weet wat van hulle verwag word en op 'n daaglikse basis korttermyn doelwitte kan afhandel. Diegene wat bereid is om opgelei te word in gespesialiseerde rigtings in die werksomgewing en kans sien vir verantwoordelike, moeilike take is sterk in aanvraag. Werksoekers moet uitdagings op 'n kreatiewe wyse kan aanpak en die vaardigheid ontwikkel om geleenthede te kan raaksien.

[76 woorde]

OF

AANHALING UIT TEKS	MOONTLIKE BEWOORDING	
"... moet daar ... 'n begeerte wees om nooit op te hou leer nie."	A	Kandidate moet 'n behoefte hê om altyd meer te leer.
"... bereid wees om by die veranderde situasies en eise aan te pas."	B	Voornemende werkers moet die vermoë hê om by veranderings aan te pas.
"Kandidate ... op korttermyn doelwitte fokus ten einde langtermyn doelwitte te bereik."	C	Kandidate moet gefokus wees op korttermyn doelwitte.
"Hulle moet dus bereid wees om in hierdie rigtings te spesialiseer."	D	Werksoekers moet bereid wees om hulle in gespesialiseerde rigtings te bekwaam.
"... mense wat bereid is om die verantwoordelikheid van beskikbare, veeleisende rolle te vervul ..."	E	Werksoekers moet kans sien vir die eise van moeilike/verantwoordelike take.
"... moet boonop in staat wees om uitdagings nuut en vars aan te pak."	F	Werksoekers moet uitdagings nuut en vars/kreatief/innoverend kan aanpak.
"... dat 'n kandidaat geleenthede moet kan benut om 'n suksesvolle entrepreneur in Suid-Afrika te word ..."	G	Kandidate moet die geleenthede gebruik (ten einde sukses as entrepreneurs te behaal).
		Getal woorde: 84 woorde

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES**Nasien van hierdie afdeling:**

- Spelling:
 - Eenwoordantwoorde word nie gepenaliseer nie, al is die spelling nie korrek nie tensy die spelling die betekenis van die woord beïnvloed en/of spelling die aspek is wat geassesseer word.
 - Waar 'n afkorting getoets word, behoort die punte op die regte plek te wees.
- Sinskonstruksies moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word soos in die instruksie aangedui.
- Vir meervoudigekeusevrae word die letter van die korrekte antwoord en/of die antwoord wat uitgeskryf is, as korrek aanvaar.

VRAAG 3: ADVERTENSIE

Vraag	Antwoord	Punt
3.1	Die advertensie toon aan dat die koper kaarte saam met die tydskrif kry./ Die advertensie noem dat die tydskrif nuut/spesiaal/buitengewoon is./ Die advertensie gebruik akuutteken op die woord "NÓÚ" om die leser te oortuig om die tydskrif dadelik aan te skaf./ Die advertensie gebruik die uitroepeteken aan die einde van "NÓÚ TE KOOP!" om te beklemtoon dat die leser dadelik tot aksie moet oorgaan./ Die woorde "NÓÚ TE KOOP" word in hoofletters/vetdruk aangebied./ Die gebruik van die visuele beeld motiveer die koper om die tydskrif te koop./ Die verwysing op die voorblad na die inhoud van die tydskrif/toeristebestemmings/blyplekke/Kalahari/Kgalagadi motiveer die koper om die tydskrif te koop. ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i>	2
3.2	Die naam impliseer dat mense van hulle daaglikse roetine moet ontsnap./ontspan./ die natuur beleef./met vakansie moet gaan./moet reis. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
3.3.1	Die skriftipe/ronde, sagter skriftipe/vloeiende skrif/skuinsdruk/ Die uitroepeteken/ Alliterasie/ Assonansie/ Klankeffek/ Die woordkeuse "woelige" ✓✓ <i>Die kandidaat bied TWEE antwoorde vir EEN punt elk aan.</i> <i>Indien 'n kandidaat "klankeffek" as antwoord aanbied, moet hy/sy 'n ander antwoord ook aanbied om 'n tweede punt te verdien.</i>	2

3.3.2	Dit is geslaagd. Die meerkatte word geassosieer met diere wat vinnig beweeg./aktief/bedrywig is, terwyl die subopskrif verwys na "woelige"./ Die subopskrif se "woelige" suggereer lewe, daarom word twee (meer as een) meerkatte in die visuele prikkel gebruik. OF Dit is nie geslaagd nie. Die statiese/onaktiewe/beweginglose meerkatte in die visuele prikkel kontrasteer met die woeligheid van die woestyn (in die subopskrif). ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
3.4	Ja Die mens en natuur se verweefdheid/onlosmaaklike verhouding word deur die gebruik van "dankbare" gesuggereer./ Die "dankbare" suggereer dat die reisiger die rivier kan hoor/sien/ervaar./ Die personifikasie hef die dankbaarheid van die natuur/inwoners oor die water uit./ Dit dui aan dat die rivier 'n lewende stelsel is./ Die "dankbare" beklemtoon die uitdagings waarmee die inwoners/natuur in die woestyn te make het. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
3.5	toergids/toerspan/toerouers/toergroep/toerprogram/toerleier/toerbus/toergeld ✓ <i>Die kandidaat moet die woord korrek spel.</i>	1
3.6	Die leser word oortuig/beïnvloed/oorreed met die gebruik van (emotiewe) woorde dat die wildernis/woestyn spesiaal is./die moeite werd is om te sien./ Die (emotiewe) woorde/alliterasie skep die behoefte om hierdie wonderlike belewenis te ervaar./nie mis te loop nie./ Die kontras tussen "wonderlike" en "wildernis" plaas klem op die avontuur van 'n wildernis wat wonderlik is om te beleef./'n wonder is om te aanskou. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
3.7	Die leser word direk betrek./ Daar word 'n duidelike beroep op die leser gedoen./behoefte by die leser geskep./ Dit laat die leser spesiaal voel./Dit beklemtoon die belangrikheid van die leser./ Dis 'n oorredingstegniek./Dit oorreed die leser (om die tydskrif te lees). ✓ <i>Die kandidaat bied 'n antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
		[10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT

Vraag	Antwoord	Punt
4.1	Sy is nie meer te jonk om alleen oor die straat te stap nie. ✓	1
4.2	eers/eerstens ✓ <i>Die kandidaat kan nie "ten eerste" aanbied nie – dis nie een woord nie.</i>	1
4.3	Die bewegingstrepies in RAAMPIE 3 toon aan dat sy boontoe en ondertoe kyk./nie links en regs kyk nie./in die grond vaskyk. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
4.4	Die kunstenaar laat die man demonstreer hoe die kind oor die straat moet loop, maar die vrou is reeds met die dogtertjie huis toe./ Die kunstenaar laat die man se demonstrasie nutteloos voorkom./ Die kunstenaar laat die man belaglik/verspot lyk, want die kind is reeds weg./want die man praat met homself./want die motor waarvoor hy wag, is baie ver./ Die kunstenaar laat die man belaglik/verspot lyk, want die motor is by hom verby. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
4.5	Ja In Raampie 5 lyk sy gesiguitdrukking tevrede/opgewonde om met die kind interaksie te hê en in raampie 1 dui sy woorde aan dat hy opgewonde/entoesiasies is om sy kind te leer (omdat dit die regte ding is om te doen). OF Nee In Raampie 5 lyk dit of hy opgewonde/entoesiasies is,/uitsien daarna om sy kind te leer, terwyl sy woorde in raampie 1 ernstig is (omdat hy haar veiligheid op die hart het.) ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
4.6	Hulle neem aan dat die man nie weet hoe om die straat oor te steek nie./hulp nodig het./bang is om die straat oor te steek. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i> EN Hy bedoel dat hulle plig/verantwoordelikheid om die man te help nou eerste kom./die man fisies/onmiddellik gehelp moet word om die pad oor te steek. <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1 1
4.7	(Die groter lettertipe/hoofletters/vetdruk) beklemtoon/dui aan/wys die entoesiasme/ywerigheid/volume/vasberadenheid van die seuns./dat die leier die woorde uitskreeu. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1

4.8	Die leier hardloop vooruit, met ander woorde lei, net soos die man, deur sy voorbeeld./ Albei gee 'n opdrag./ Albei aanvaar dat hulle gevolg/gehoorsaam sal word. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke antwoord vir EEN punt aan.</i>	1
4.9	C/C sarkasties ✓	1
		[10]

VRAAG 5: ARTIKEL

Vraag	Antwoord	Punt
5.1	vokaal/klinker ✓ oud/eerste/oorspronklik/primitief ✓	1 1
5.2	Hulle/Die mense/Lexi/Ronnie/Iemand/Die Austens het 'n paar jaar gelede die AHF as 'n organisasie sonder winsbejag begin./ 'n Paar jaar gelede het hulle/die mense/Lexi/Ronnie/iemand/die Austens die AHF as 'n organisasie sonder winsbejag begin. ✓	1
5.3	B/B voorwerpsin ✓	1
5.4	Ja Dit dui aan dat die woord buite konteks gebruik is./dat wolwe nie blaf nie./Dit sluit aan by die inligting dat die wolwe as troeteldiere/honde aangehou is. ✓	1
5.5	oorspronklike/eerste/primêre/allereerste ✓	1
5.6	hektaar ✓ EN Metrieke eenhede se afkortings/SI-eenhede/Afmetings/Meeteenhede/Mateenhede se afkortings word sonder 'n leesteken geskryf. ✓	1 1
5.7	Wiskunde is 'n <u>opsionele</u> vak./ Dit is <u>opsioneel</u> om Wiskunde as vak te kies. ✓ <i>Die kandidaat bied 'n soortgelyke sin met "opsioneel"/"opsionele" vir EEN punt aan. Die kandidaat moet die antwoord korrek spel.</i>	1
5.8	Die (grasieuse) dier bly 'n wolf. ✓	1
		[10]
	TOTAAL AFDELING C:	30
	GROOTTOTAAL:	70